

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 2Tos/161/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3122011104
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 12. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Janík
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2022:3122011104.1

Rozhodnutie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Dunčka a sudcov JUDr. Michala Antalu a JUDr. Jozefa Janíka na neverejnom zasadnutí konanom dňa 20. decembra 2022 prejednal sťažnosť prokurátora Okresnej prokuratúry Trenčín v trestnej veci odsúdeného Y. Q., nar. XX.XX.XXXX v J., trvale bytom U. XXX, t. č. vo výkone trestu odňatia slobody v ÚVTOS Dubnica nad Váhom, ktorú podal proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín sp. zn. 37PP/320/2022 zo dňa 12.10.2022 a takto jednomyseľne

rozhodol:

Podľa § 194 ods. 1 písm. a) Tr. por. zrušuje sa napadnuté uznesenie v celom rozsahu a podľa § 66 ods. 1 písm. b), ods. 2 Tr. zák. a § 415 ods. 1 Tr. por. sa návrh odsúdeného Y. Q. o podmienéne prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody uloženého mu rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 15T/69/2017 zo dňa 23.10.2018 a rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 34T/34/2016 zo dňa 11.09.2018 zamieta.

odôvodnenie:

Rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 15T/69/2017 zo dňa 23.10.2018 bol Y. Q. odsúdený pre zločin krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 4 písm. b) Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 3 roky so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 34T/34/2016 zo dňa 11.09.2018 bol Y. Q. odsúdený pre zločin krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 4 písm. b) Tr. zák. a prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Tr. zák. na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 3 roky so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Uznesením súdu prvého stupňa bol odsúdený Y. Q. podľa § 415 ods. 1 Tr. por. a § 66 ods. 1 písm. b), ods. 2 Tr. zák. podmienéne prepustený z výkonu vyššie uvedených trestov odňatia slobody. Podľa § 68 ods. 1 Tr. zák. mu bola určená skúšobná doba v trvaní 5 rokov a súčasne bol nad ním nariadený probačný dohľad na 2 roky a zároveň mu boli uložené v čase probačného dohľadu obmedzenie podľa § 51 ods. 3 písm. b) Tr. zák. spočívajúce v zákaze požívania alkoholických nápojov a iných návykových látok a taktiež aj povinnosť podľa § 51 ods. 4 písm. k) Tr. zák. spočívajúca v príkaze zamestnať sa alebo uchádzať sa preukázateľne o zamestnanie.

Toto uznesenie nenadobudlo právoplatnosť, pretože proti nemu podal v zákonnej lehote prokurátor sťažnosť, zahlásiač ju do zápisnice o verejnom zasadnutí ihneď po jeho vyhlásení.

V jej písomných dôvodoch už prokurátorka Okresnej prokuratúry Trenčín uviedla, že u odsúdeného nie je splnená materiálna podmienka podmienéneho prepustenia spočívajúca v zákonnej požiadavke vedenia riadneho života v budúcnosti. Ďalej poukázala na hodnotenie ústavu na výkon trestu, podľa ktorého odsúdený nespĺňa zákonné podmienky na podmienéne prepustenie a z tohto dôvodu ho ústav ani neodporúča podmienéne prepustiť. U odsúdeného existuje vysoké riziko sociálneho zlyhania z dôvodu jeho trestnej minulosti, iba čiastočne kritického postoja k svojej trestnej činnosti a kolísavého

charakteru pracovnej disciplíny. Odsúdený bol v minulosti už 7-krát súdne trestaný a vo výkone trestu odňatia slobody je po druhýkrát. Táto recidíva odsúdeného nepochybne svedčí o tom, že v jeho prípade nemožno reálne očakávať, že by v budúcnosti viedol riadny život, preto je potrebné, aby uložený trest vykonal v celom rozsahu. V prípade odsúdeného by mala do popredia vystúpiť represívna zložka trestu. Páchanie trestnej činnosti vzhľadom na vyššie uvedené nie je u odsúdeného iba ojedinelým jednorazovým vybočením zo spôsobu jeho života, ale zjavne je možné u neho vypozerovať jednoznačné sklony k jej páchaniu. Pritom zmysel podmieneného prepustenia nespočíva iba tom, že odsúdený bude za dobré správanie, resp. za riadne plnenie si pracovných povinností počas výkonu trestu odňatia slobody automaticky prepustený na slobodu po splnení formálnej podmienky stanovenej zákonom, teda po uplynutí zákonom ustanovenej doby výkonu trestu odňatia slobody, a to bez prihliadnutia k účelu trestu. K tomu dodala, že aj počas výkonu trestu odňatia slobody nebolo jeho správanie vždy na požadovanej úrovni, neplnil si svoje povinnosti, porušoval ústavný poriadok, mal slabé pracovné výkony a pri kontrolnom odbere bola zistená prítomnosť nepovolenej látky a podobne. Navyše ústav na výkon trestu konštatuje, že odsúdený má k trestnej činnosti iba čiastočný kritický postoj a vinu hádže nie na seba, ale na návykové látky. Navrhla preto, aby krajský súd podľa § 194 ods. 1 písm. b) Tr. por. napadnuté uznesenie zrušil a aby návrh odsúdeného o podmiennečné prepustenie ako nedôvodný zamietol.

K sťažnosti prokurátora sa písomne vyjadril odsúdený. Uviedol, že po jeho prvom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody bol riadne zamestnaný a začlenený do života, keď si založil aj rodinu. Skutky spáchal ešte predtým v období rokov 2015-2016. K porušovaniu ústavného poriadku uviedol, že v obidvoch ústavoch na výkon trestu, v ktorých sa nachádzal, sú rozdielne vzory na ukladanie osobných vecí, pričom po upozornení si svoje veci ihneď uložil podľa správneho vzoru. Pokiaľ ide o užitie nepovolenej látky, stalo sa to v roku 2020 (z 10.11. do 11.11.) a mal vtedy bolesti. Od tej doby sa už ponaučil. Dodal, že po prepustení bude riadne zamestnaný (predložil o tom aj prísľub zamestnania) a bude dodržiavať všetky podmienky, ktoré mu uložil súd prvého stupňa.

Krajský súd v Trenčíne, ako súd nadriadený súdu prvého stupňa, primárne zistiac, že podaná sťažnosť je prípustná (§ 185 Tr. por.), bola podaná oprávnenou osobou (§ 186 Tr. por.) a v zákonom stanovenej lehote (§ 187 Tr. por.), na neverejnom zasadnutí podľa § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, ako aj konanie, ktoré im predchádzalo, a takto dospel k záveru, že sťažnosť prokurátora je dôvodná, pretože súd prvého stupňa sa nevysporiadal so všetkými skutočnosťami dôležitými pre svoje rozhodnutie.

Krajský súd v prvom rade konštatuje, že súd prvého stupňa správne procesne postupoval, keď o návrhu odsúdeného o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody rozhodoval na verejnom zasadnutí. Odsúdený tu mal možnosť vyjadriť sa pred súdom prvého stupňa k priebehu svojho výkonu trestu odňatia slobody, ako aj k dôvodom, pre ktoré navrhoval svoje podmiennečné prepustenie.

K splneniu zákonných podmienok pre podmiennečné prepustenie podľa § 66 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. krajský súd ďalej uvádza, že splnenie formálnej podmienky z pohľadu dĺžky doteraz vykonaného trestu odňatia slobody bolo preukázané. Odsúdený už vykonal viac ako 2/3 z výmery postupne uložených trestov odňatia slobody - § 66 ods. 3 Tr. zák. (ďalej aj „trest odňatia slobody“).

Krajský súd sa ale nestotožnil s ďalšími závermi súdu prvého stupňa, že u odsúdeného sú splnené aj obidve materiálne podmienky spočívajúce v polepšení sa a očakávaní vedenia riadneho života na slobode.

Krajský súd považuje v prvom rade za potrebné zdôrazniť, že o výmere trestu, teda aj o dĺžke pôsobenia výchovného účinku tohto trestu na odsúdeného primárne rozhoduje súd, ktorý vydal právoplatný odsudzujúci rozsudok. Na druhej strane ale zákonodarca ustanovil možnosť predčasného podmiennečného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody. Z právnej úpravy tohto inštitútu nepochybne vyplýva, že zákonodarca prezumuje možnosť nápravy páchatel'ov trestných činov v rámci výkonu trestu odňatia slobody do takej miery, že i kratším výkonom tohto trestu, než ho uložil súd v odsudzujúcom rozsudku, je možné pri správnom výchovnom pôsobení a pri nadväzujúcom plnení povinností odsúdeného a jeho správaním preukazujúcim polepšenie dosiahnuť výchovný účel trestu, teda nápravu páchatel'a trestného činu, aby sa do budúca už nedopúšťal trestnej činnosti aj pri jeho pobyte na slobode. Zákonodarca však neurčil povinnosť súdu podmiennečne prepustiť každého odsúdeného (Podľa § 66 ods. 1 Tr. zák. súd môže odsúdeného podmiennečne prepustiť...), ale ponecháva

na úvahu súdu na základe dôkazov posúdiť, či výchovný účel trestu odňatia slobody aj kratšieho trvania zapôsobil na toho ktorého odsúdeného v takom rozsahu, že z hľadiska zabezpečenia ochrany spoločnosti nie je potrebné, aby vykonal celý uložený trest odňatia slobody.

K otázke posudzovania preukázania polepšenia krajský súd považuje za potrebné poukázať na to, že polepšenie je vývojový proces vnútornej premeny páchatelovej osobnosti, ktorý sa, pravda, navonok prejavuje iba v jeho správaní. Pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení treba práve rozlišovať, kedy je správanie a plnenie povinností vo výkone trestu iba prejavom vonkajšej adaptácie odsúdeného v prostredí ústavu a kedy ide o známky skutočných zmien osobnosti odsúdeného, ktoré oprávňujú predpokladať, že aj v budúcnosti bude viesť riadny život. Preto správanie odsúdeného vo výkone trestu a plnenie povinností sú síce neopomenuteľnými, ale nie však jedinými hľadiskami, z ktorých možno usudzovať na jeho polepšenie.

V hodnotení ústavu na výkon trestu sa uvádza, že odsúdený je čiastočne kritický k spáchanej trestnej činnosti, keď síce spáchanie skutku priznáva, avšak externalizuje ho na návykové látky, čo je zrejme z pedagogickej dokumentácie. Krajský súd k tomuto uvádza, že takýto „jeho postoj“ nemôže byť prejavom polepšenia, keď si svoje negatívne konanie a jeho dôsledky po vykonaní prevažnej časti trestu odňatia slobody dostatočne neuvedomuje (nepripúšťa).

Zároveň krajský súd dodáva, že iba osoby podieľajúce sa na prevýchove odsúdeného počas výkonu trestu odňatia slobody môžu podať objektívny obraz o stupni nápravy, pričom krajský súd nezistil skutočnosti, ktoré by takéto konštatovanie uvedené v hodnotení ústavu na výkon trestu akokoľvek spochybňovali.

Taktiež doterajší výkon trestu odňatia slobody u odsúdeného možno hodnotiť len ako „priemerný“, nesvedčiaci o jeho polepšení. Aby mohol byť takýto záver opačný, musel by „pred súdom stáť iný človek, s iným hodnotením.“ V hodnotení ústavu na výkon trestu sa totiž konštatuje, že odsúdený spočiatku výkonu trestu odňatia slobody ústavný poriadok a časový rozvrh dňa dodržiaval, avšak neskôr boli zaznamenané porušenia ústavného poriadku, keď bola u neho pri kontrolnom odbere zistená prítomnosť nepovolenej látky a nadväzoval aj kontakt s iným odsúdeným nepovoleným spôsobom. Taktiež sa v dvoch ústavoch na výkon trestu dopustil toho istého porušenia ústavného poriadku, keď nemal osobné veci uložené podľa vzoru. Celkovo je možné jeho správanie a dodržiavanie ústavného poriadku hodnotiť ako kolísavé (v roku 2020 bol disciplinárne potrestaný). Rovnako kolísavo je možné hodnotiť jeho pracovnú disciplínu, keď sú zaznamenané poznatky, že podával slabé pracovné výkony. Na uvedenom závere nemení nič to, že odsúdený bol počas doterajšieho výkonu trestu odňatia slobody viackrát disciplinárne odmenený.

Krajský súd uvádza, že v rámci výkonu trestu odňatia slobody sa zaobchádzaním rozumie súhrn takých aktivít, ktorých účelom je diferencovaným spôsobom zabezpečiť výkon práv a povinností podľa Zák. č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody, podporovať a rozvíjať zmysel pre zodpovednosť, dodržiavanie zákonov a spoločenských noriem, pozitívne osobnostné vlastnosti, úctu k iným, sebaúctu a pozitívny vzťah k rodine. Na splnenie takéhoto účelu sa na odsúdeného vypracúva program zaobchádzania, ktorý ustanovuje cieľavedomé, komplexné a štruktúrované pôsobenie na odsúdeného podľa jeho osobnostných vlastností, odborných vedomostí a stupňa vzdelania v súlade s účelom výkonu trestu.

Prijatie a pozitívny vzťah odsúdeného k programu zaobchádzania je základným predpokladom účinnosti trestu. V prípade odsúdeného Y. Q. je ale potrebné konštatovať, že podľa hodnotenia ústavu na výkon trestu ciele programu zaobchádzania plní čiastočne v 2 oblastiach - v bodoch edukácia a zaraďovanie do práce z dôvodu opakovaných porušení ústavného poriadku, čiastočne kritického postoja k trestnej činnosti a kolísavého charakteru pracovnej disciplíny.

Možno uzavrieť, že doterajší výkon trestu odňatia slobody nemal na odsúdeného dostatočné výchovné pôsobenie a odsúdený v podmienkach výkonu trestu odňatia slobody dostatočne nepreukázal schopnosť viesť riadny život.

Na úplný záver k nesplneniu prvej materiálnej podmienky krajský súd uvádza, že ak súd nezistí „polepšenie sa“ odsúdeného, veľmi ťažko môže potom dospieť k záveru, že by po podmienenom prepustení na slobode už viedol riadny život (druhá materiálna podmienka).

Krajský súd ďalej v prípade druhej materiálnej podmienky pripomína, že zmysel podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody nie je v tom, aby za dobré správanie alebo za dobrú prácu vo výkone trestu odňatia slobody bol páchatel' automaticky prepustený po odpykaní stanovenej doby na slobodu, bez zreteľa na to, aká je prognóza jeho ďalšieho správania. Podmienené prepustenie je na mieste len v tom prípade, ak vzhľadom ku všetkým okolnostiam, ktoré môžu mať v tomto smere význam, je odôvodnený predpoklad, že odsúdený povedie aj na slobode riadny život a že tu nie je pre spoločnosť príliš veľké riziko recidívy. Takou okolnosťou, ktorá má pri rozhodovaní o podmienenom prepustení význam, je aj predchádzajúci spôsob života odsúdeného vrátane jeho trestnej minulosti. Posúdenie otázky prípadnej recidívy je svojím spôsobom vždy len predpokladom vysloveným s väčšou či menšou mierou pravdepodobnosti, pričom súd je vždy odkázaný na objektívne okolnosti, medzi ktoré je nutné považovať i doterajšie sklony odsúdeného k páchaniu trestnej činnosti, vrátane jej početnosti.

Krajský súd považuje nápravu odsúdeného Y. Q. za podstatne sťaženú. Takýto záver vyplynul pre krajský súd z vyhodnotenia osoby odsúdeného, ako aj charakteru a spôsobu trestnej činnosti, pre ktorú sa nachádza vo výkone trestu odňatia slobody.

V prvom rade je potrebné ale uviesť, že súd prvého stupňa v prospech odsúdeného napriek vykonanému dokazovaniu na verejnom zasadnutí v napadnutom uznesení nesprávne zohľadnil to, že odsúdený má 7 záznamov v registri trestov, vo výkone trestu odňatia slobody je po druhýkrát a skutkov, pre ktoré aktuálne vykonáva trest odňatia slobody, sa dopustil v období pred prvým výkonom trestu odňatia slobody, ktorý vykonal dňa 08.08.2017, resp. že sa týchto skutkov dopustil v rokoch 2015 a 2016.

Krajský súd totiž konštatuje, že z oboznámených listinných dôkazov, a to skráteného výpisu klienta (č.l. 13), odpisov registra trestov (č.l. 14 a 35) a súdnych rozhodnutí (č.l. 28-33) vyplýva, že odsúdený doposiaľ vykonal či aktuálne vykonáva 5 uložených trestov odňatia slobody (29T/218/2015, 0T/91/2016, 0T/188/2016, 34T/34/2016 a 15T/69/2017). Odsúdený bol doposiaľ už 8-krát súdne trestaný, pričom jedno z jeho odsúdení nemá v odpise registra trestov záznam. Ide o odsúdenie Okresným súdom Trnava sp. zn. 2T/5/2015, v rámci ktorého odsúdený vykonal dňa 16.05.2015 (v poradí prvý) nepodmienečný trest odňatia slobody. V odpise registra trestov v zázname pod č. 1. sa uvádza, že v prípade odsúdenia Okresným súdom Galanta sp. zn. 29T/218/2015 uvedeného v tomto zázname mu bol uložený úhrnný a zároveň spoločný trest a trest uložený rozsudkom Okresný súd Trnava, 17.2.2015, spisová značka 2T 5/2015, bol zrušený. Napokon sa v odpise registra trestov v zázname pod č. 2. tiež uvádza, že v prípade odsúdenia Okresným súdom Galanta sp. zn. 2T/213/2015 uvedeného v tomto zázname bolo u neho upustené od uloženia súhrnného trestu vzhľadom na odsúdenie Okresný súd Trnava, 17.2.2015, spisová značka 2T 5/2015).

Vzhľadom k vyššie uvedenému je potrebné ďalej uviesť, že odsúdený je nepochybne tzv. špeciálnym recidivistom, nakoľko bol opakovane súdne trestaný pre majetkovú trestnú činnosť, prevažne pre trestný čin krádeže. Odsúdený bol súdne trestaný už ako mladistvý. Po prvom výkone trestu odňatia slobody (vykonal ho dňa 16.05.2015, vid' vyššie), sa aj naďalej dopúšťal úmyselnej trestnej činnosti majetkového charakteru, a to od septembra 2015 až do 10.10.2015 (34T/34/2016), dňa 14.03.2016 (6T/19/2017), dňa 16.04.2016 (0T/91/2016), dňa 12.08.2016 (0T/188/2016) a tiež v presne nezistenom čase od 17.10.2016 do 18.10.2016 (15T/69/2017). Uvedené zistenia jednoznačne svedčia o tom, že nevyužil šancu preukázať, že ďalší výkon trestu odňatia slobody u neho nie je potrebný a že jemu uložený v poradí prvý nepodmienečný trest odňatia slobody splnil svoj účel, ktorým bolo okrem iného aj zabrániť mu v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvoriť u neho podmienky na jeho výchovu k tomu, aby do budúca už viedol riadny život. K tomu je potrebné ešte dodať, že aj v prípade odsúdenia Okresným súdom Galanta sp. zn. 0T/91/2016 mu bol najskôr uložený podmienený trest odňatia slobody s určením skúšobnej doby v trvaní 2 roky od 18.04.2016 do 18.04.2018, ale aj v tejto skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia sa dopustil sčasti vyššie uvedenej trestnej činnosti a ešte v jej priebehu bolo preto rozhodnuté o nariadení výkonu trestu. Účel trestu u odsúdeného Y. Q. zjavne plní len nepodmienečný trest odňatia slobody, keď len „hrozba“ výkonu trestu odňatia slobody je nedostatočná.

Aj preto sa krajský súd stotožnil so záverom uvedeným v hodnotení ústavu na výkon trestu, že u odsúdeného je vysoké riziko sociálneho zlyhania a jeho resocializačná prognóza je nepriaznivá. Predchádzajúci spôsob života odsúdeného a priebeh doterajšieho výkonu trestu odňatia slobody tak podľa názoru krajského súdu nedávajú dostatočnú záruku, že protiprávne konanie odsúdeného sa už nebude opakovať. Preto sa krajskému súdu javí riziko recidívy odsúdeného ako veľmi pravdepodobné. Odsúdeného možno charakterizovať totiž ako osobu so sklonmi k páchaniu protiprávnej činnosti.

Účelom trestu je okrem iného i ochrana spoločnosti pred páchatelom trestnej činnosti a trest má odrádzať aj ostatných členov spoločnosti od páchania trestných činov. Je v záujme dovŕšenia nápravy odsúdeného a splnenia účelu nariadeného trestu odňatia slobody, aby ho odsúdený ďalej vykonával tak, ako to navrhol aj riaditeľ ústavu na výkon trestu.

Z takto rozvedených dôvodov preto rozhodol krajský súd tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, keď odsúdený nespĺňal dve z troch zákonných podmienok na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.

Poučenie:

- 1) Proti tomuto uzneseniu zákon nepripúšťa žiadny ďalší riadny opravný prostriedok.
- 2) Podľa § 415 ods. 1 veta druhá Tr. por. ak bol návrh odsúdeného o podmiennečné prepustenie zamietnutý, môže ho odsúdený opakovať až po uplynutí jedného roka od zamietnutia.